

so z usnjato podvezo previdene, kamor se stopalo vtakne, de k nogi desko derži, in kjer se stopi, de ne polzi, je klobučina perbita.

Sprednji konec šmečev je seném enak; de v sneg ne rije, je nekoliko zakrivljen; kar se lahko naredi, če se v to rabo odločena in gladko razoblana deska pri ognju ogreje in umetno zakrivi.

Dvoje takih šmečev, ko sim jih v c. k. pisarnico kmetijske družbe za poskušnjo poslal, je Juri Šraj, kmet v Metljah (Metúle) naredil. *)

V tem selu ljudje šmeče najpridnejši rabijo, clo ženske ob nedeljah po njih pridejo k božji službi.

Prav serce se človeku veseli, kader se po debelim snegu in čez visoke zamete, posebno po ravnim (če se preveč sneg ne primlje) urno šmeče potiskaje, skorej, kar iz skušnje povém, takó hitro, kakor po kopnim, zamore sprehajati. Hoja v hrib je bolj težavna in kësna, kjer je treba na ovinke hoditi, in če je treba dolgo v reber iti, se hitrej in ložej v kerpljah, ko po šmečeh pride. Na zdol pa kdor je vaje, se ko blisk po gladki dolini spusti. Tisti pa, ki je na šmečeh menj zurjen, se dolge palice posluži, na katero se navdol dersaje naslanja.

Podgrivarski.

Oznanilo

novih, za vse Slovenske domoródce imenitnih bukev.

Naš slovëci roják, varh c. k. dvorne knjižnice na Dunaju, gosp. Dr. F. Miklošić, dober namestnik našega ranjkega Kopitarja, so mi te dni na uprašanje: kaka bi bila z Njihovim, nam užé pred létom v českých Kvëti obljubljenim délom: *Radices linguæ Slovenicæ veteris dialecti* **), takó le odgovorili, kar z Njihovim privoljenjem k obešlju Slovencem v naše Novice prepisem: „Uže lani je moja knjiga: *Radices i. t. d. natisnjena bila. Prodava se v Braumüllerjevi knjigarnici na Dunaju. Jaz sim zavoljo tega ne jako velikega dela vse rokopise v naši knjižnici in še dosta drugih preštél, ino mislim, da vsi, kateri koli so pred menó stároslovenske besëdnike spisali, nikar ne imajo neti polovine tega, kar moja knjiga zderžáva.“*

K tem vlastnim besëdam gosp. Dohtarja menim, da ni treba drujiga pristaviti, kakor to: da si je rêc užé sama sebi — korenike skoro vse slavjanskega jezika — ino slavno imé, učenemu svëtu užé davno dobro znanega jezikoslovca preobilna priporóka; tude pak, da bo ta neprecénjena, z velikim trdom ino bistrim umom spravljena knjiga vlék imëla, kër je temna doba gërde némarnosti našemu precvétajóčemu narodu za njegovo knjižtvo ino njegove neutrujene pisávce, bodi ga Bog zahvaljen! nekoliko užé minula, ktera némarnost, se mi zdí, je izobraženja hud zadržek! —

Iz perësa ravno tega Gospóda še tude pričakujemo neko drugo znamenito délo: *Vseslavjansko slovnico* (gramatiko), ktera Jim užé dolgo zlo po skërbi hodi — Bog Jim daj zdravje!

Pri ti priložnosti še porečem: Za Slovenskega domorodca so jasni časi prišli, da mu zdaj ni

*) Poslane šmeče smo prejeli in se Vam za-nje zahvalimo. Tudi z kerplji nam boste vstregli, če bi nam jih hotli po priložnosti poslati. Táko bolj neznano národno orodje nam že zató dobro služi, kër ga zamoremo radovednim ljudem pokazati.

Priporočimo se tudi Vam in Vašimu gosp. tovaršu za obljubljen popis Metúl. Vredništvo.

**) Berž, ko smo prvo oznanilo te imenitne knjige v *Dunajskim časopisu* brali, smo ga dali tudi v naše *Novice* natisniti, glej list 15. Vredništvo.

več zadosta, besëdo *samo svojega* kraja umëti, ne! gdor se v njej popolniti — izobraziti hoče, se mora tude besëde drugih Slavjanov učiti, kar bó ga pak stem leže stalo, ker bo se kmalo spreumil, da Slavjane le bolj pisanje, kakor govorjenje lóci.

V tej rêci sem se užé teliko iskusi, da smém povëdati: da, če Slovencu nekoliko terdovratnosti, s ktero se *le svojega* pisanja ino govorjenja derži, ino pa nekoliko nemarnosti vzemete, po kateri svojo besëdo le kmetiču prepusti, sam sebe pak v kaki drugi izobráža — ino mu nasproti teliko poterpljivosti date, da ne bo svojega bližnjega, kër mu nékaj drugače zavíja, s posmehovánjem oponášal, zaničevál ali pak ga celo zató krivovérčil, temoč si z njegovo besëdo *svojo* jasnil, trëbil in bogátíl, nam bo vnemarpúšenim, ki smo le micena véja na dóbovem deblu Slavjanstva, rumeno zasvitálo; knjižtvo od svojoglavcov potlačeno bo se vzdignilo ino iz bratovske prijáznosti ino vzájemnosti bo privëtla naj žlahtnejša rožica na svëtu — izobraženost! Véja le na deblu zelení; odčesnjena povëdne ino se posuší. Tude naša lépa miloglasna Slovenska besëda imá svoje oživljenje ino svoj živež pričakati iz bratovskih narëcij; vsem narëčjem pak gojna mati ostane stara, čëstna Slavjansína sv. sv. Cirila ino Metódija.

(Konec sledí.)

Milodari za Čehe, ki so od povodnje grozno poškodvani bili.

V poslednjim listu smo milodare oznanili, ki jih je presvitla Césarska rodovina ubogim Čeham podelila; tudi presvitli nadvojvoda Janez so 2000 gold. in ravno toliko tudi nadvojvoda Maksimilijan podarili. Pa tudi od več družih strani gredo obilni milodari skupej, vunder je vse to le kaplica v morje neizrečene škode. Slovenci! kterim je Bog premoženja dal, usmilit se tudi vi nesrečnih bratov in pomagajte jim, kolikor morete. Vsak krajcar bo z veseljem prejet!

Domače prigodbe.

(Nesreča.) V vasi K. blizo V. gre neka mati 9. dan tega mesca za živino, ktera se je v hosti pasla. Seboj vzame dve hčerki, eno per šestih, drugo per štirih letih. Hladno je že bilo, ker je bilo že ob štirih popoldne. Na lepi ravnici, z germovjem obdani, v zavetju mati pogerne rjuho in rêce punčikama: tukaj sedite, lepo se igrajte, in čakajte me, grem živinco zavernit; ko jo sëm priženem, pojdemo z živinco vred skupej domú. Mati gre, ni bila zlo dalječ od dekličkov, kar zasliši mlajši hčerko na vse gerlo zavpiti in na vso moč jokati. Mati misli, zbsti se je moglo deklet, zató takó vpije; vender materna ljubezen do otroka jo žene nazaj, hitro je bila per otrocih. Kar oh! kakó se prestraši, kër vidi, de je punčiko pisan gad (gefl. Viper) v nogo pičil, kteriga je deklet od noge še otepalo, ko je mati prišla. Mati vsa prestrašena nese ranjeniga otroka hitro domú, priklíče tudi očeta, ki ni ravno dalječ preč orál, tode nobeden ne vé, kakó pomagati. Vtaknili so sicer nožico v merzlo vodo, in iz sedmih luknic je kri iz noge crela, kamor je bil strupeni gad svoje zobé zasadil; tudi so nožico nad rano terdo prevezali, vender je bilo vse to že prepòzno. Dekletu je zmirej hujši prihajalo, začela je nazaj metati, v glavo otekati in v šestih urah je bila mertva.

Takó je mogel umreti nedolžin otrok, kteriga je mati brez pametniga varha pustila. Pod germam je vidila punčika lepe višnjeve spomladanske cvetlice, gre jih tergat, stopi na gada, kteri ji je takó hitro življenje vzel.

Grozno sta žalostna oče in mati, ker sta takó po nesreči zgubila ljubeznjivo hčerko, pa nju žalost in jok še množijo nekteri bedasti, zabiti in nevedni sosedje, polni neumnih vér in praznih vraž, kér so jima pripovedovali, de človek od gada pičen, če v 24 urah umerje, ne more zveličan biti! Čuditi se je, de se v današnjih časih taka gerda vraža med ljudmi najde! To pride od tod, kér ljudje rajši in bolj terdno verjamejo jezičnim sleparjem in be-raškim cigankam, kakor učenicam prave keršanske resnice.

Vsaka neumna vraža je strupen gad v keršanski véri.

Višnjagorski.

(Ženitva brez neveste). 2. dan tega mesca zjutrej bi imela poroka na V. med Gorico in Prebačino biti. Vse je že bilo zató pripravljeno in nar gorši Goriški godci so že bili za ta dan najeti, kteriga so se vsi veselili, le — nevesta ne, ktera je imela od staršev persiljena, v zakon stopiti. Pa kaj se zgodi? Pred poroko to noč jo potegneta nevesta in nje ljubi — pa ne namenjen zenin — proti Terstu. Drugi dan pridejo žlahtniki, prijatli in godci skupej, neveste pa nikjer ni bilo. Ni treba popisovati, kaka zmešnjava je bila; jez samó to le pristavim: táko zaderžanje odpeljaniga dekleta je malopridno; stariši pa nej si iz te prigodbe tudi nauk vzamejo, de ni prav, svojih otrok v zakon siliti; zakaj prisiljena reč ni nikjer dobra, nar manj pa v zakonu.

Anton Cvotrev.

Kratkočasnica.

Ko se neki gospod po daljni poti na oštarijsko dvoriše perpelje, mu njegov služabnik v strahu pové, de jima je po poti kernir (popotna skrinjica) iz vozá zginil. „Nič ne dé! — mu gospod odgovori — saj imam ključ od skrinjice per sebi.“

Rovtarski.

Zahvala in prošnja.

Častitimu gosp. Jerneju Medvedu, fajmostru podfare v doljni Loki na Kočevskim se prav lepó zahvalimo za slovenske imena zeliš in raznih družih reči, ktere so nam pred nekimi tedni poslali in ktere bodo prav dobro služile za namenjene rabo. De bi pač naš častitljivi prijatelj kmalo novo torbico slovenskih imen napolnili in jo nam hotli za občinsko rabo poslati! Imenovani gosp. fajmošter naberajo po deželi in pri prostih kmetih z velikim veseljem slovenske besede in želijo, de bi vsi domorodci, kterim je priložnost dana, tudi na to vižo slovenske imena zeliš, rokodelskega in kmetijskega orodja i. t. d. skup spravliali, in slovenšino in slovenski besednik množili. Za poskušnjo so nam gosp. fajmošter okoli 150 slovenskih, manj znanih besedi poslali; zraven tega pa tudi posamezne dele malna in pušk popisali, in obljubili drugo pot še kaj več taciga poslati. — Iz te hvale vredne nabere hočemo eno besedo v izgled dati, ktera bo gotovo vsim bravcam dopadla. Gosp. fajmošter takóle pišejo:

„Korún, Kartoffel, Erdapfel, Grundbirne: stara in čisto slovenska beseda namesti popačene besede krompir, ktera je očitno iz nemške besede Grund-

birn ponarejena. Beseda korún je prave slavyanske korenine in je bila pri vpeljanju tega ptujiga sadeša v fari sv. Mihela v Rovtah, Verhniške tehantije, sploh navadna; ali je še zdaj, tega pa nevé? Moja 85 let stara mati mi še zdaj pripovedujejo, de, ko so Logaščanke krompirja za seme v imenovano farno prosit prišle, jih nobeden človek razumel ni, kaj de hočejo, dokler je neki šivar (šnidar) Rovtarjem to besedo razložil in jim povedal, de korúna prosijo, korúna! Ali bi ne bilo prav, de bi Slovenci popačeno nemško besedo krompir opustili in se sploh čiste slovenske besede korún poslužili?“

Takó gosp. fajmošter sodijo, in tudi mi smo Njih misli. — Ravno takó se tudi čast. gospodu A. J. zahvalimo, ki so nam unidan tudi nekaj selišnih slovenskih besedi poslali, ki so jih v Celjski kresii nabrali in nam obljubili, kmalo še kaj več poslati. V „Novice“ sicer nebomo tih imen zdaj djali, kér bo gosp. Fleišman vse od rodoljubnih Slovincov poslane in od njega v red spravljene imena zeliš v perloženim listu Novic berž ko bo mogoče naznanje dal. Pri ti priložnosti bo pa on imena vsih teh gospodov hvaležno oznanil, ki so to slovensko delo prijazno podpirali, in vestno čast dal temu, komur čast gré. — Kér se je tedaj začela — kakor gosp. A. J. pišejo — zopet neštevilna množica raznih zeliš in dreves iz zimskiga spanja vzdigovati in nas z žlahtnim duham čudo lepiga cvetja razveselovati, mi zopet svojo prošnjo ponovimo, de bi jeli Slovenci vsih krajev imena vsih zeliš in dreves pridno nabirati in jih nam k zgorej imenovani namembi v Ljubljano pošiljati. Slovenija jim bo za njih prizadevo hvalezna!

Vredništvo.

Prošnja zavoljo nove pratike 1846.

Veliko popravkov in novih oznanil somnjev na Slovenskim smo že prejeli — kar nam jih je še namenjenih, prosimo, de bi jih zadnji čas v prihodnjim mescu Velkitravnu dobili; ljubo bi nam bilo, če bi nam jih tisti gospodje, ki bodo k velikmu zboru e. k. družbe 7. dan Velkitravna prišli, seboj prinesli.

Popravek.

V 15. listu na 3. strani v 9. verstí družiga reda odzdolet je brati „velikonočni teden“ namesto „velki teden.“

Vganjka.

Kam sliši en star konj?

Znajdba vganjke v poprešnjim listu je:

Ura.

Današnjemu listu je fhefti in dvajfeti del vinoréje perloshen.

Shitni kup.	V Ljubljani		V Krajnju	
	19. Malittravna.		14. Malittravna.	
	gold.	kr.	gold.	kr.
1 mernik Pfhenize domazhe ..	1	20	1	28
1 » » banafhke ..	1	21	1	26
1 » Turfhize	1	—	1	2
1 » Šorfhize	—	—	1	2
1 » Rèshi	1	—	1	4
1 » Jezhmena	—	51	—	51
1 » Profa	—	59	1	3
1 » Ajde	—	50	—	48
1 » Ovfa	—	36	—	36